

MISE DOMINIKA

FREEDOM ANEB CESTA ZA SVOBODOU

Martinik, zátoka Le Marin

Koncem dubna 2017 jsem odletěl na letní přestávku do Čech a SNĚHURKU jsem zanechal na mooringu v zátoce Le Marin na Martiniku. Doufal jsem, že nepřijde žádný hurikán, dokud se nevrátím. Návrat se trochu opozdil, takže 17. srpna jsem byl zpět na lodi, která stála přesně tak, jak jsem jí opustil.

Ihned se pouštím do oprav a tentokrát mě nejvíce práce zabere výměna vstupních otvorů naftových nádrží, protože při náklonu ve vlnách jimi prosakovala nafta. Otevřel jsem i nádrže na vodu, abych je vyčistil. Zjistil jsem, že v nich vznikla silná elektrolyza. Vůbec jsem netušil, že to je možné i ve sladké vodě. Pravděpodobně je to způsobeno přidáváním chemikálií

kvůli desinfekci. Nádrže proto dokonale vyčistím a vybrousím bílý prášek elektrolytu. Nejhlubší puchýře vytmelím speciálním epoxidem na hliník a nechám zatím nádrže prázdné. Budu používat pouze přídatnou plastovou nádrž na 250l. Musím koupit nový odsolovač, protože dosavadní typu Schenker je opět rozbítý a již jej nehodlám opravovat. Pokud bude nový dobře

pracovat, tak mě 250l tank bude stačit a hliníkové tanky na vodu použiji na naftu, čímž rozšířím celkovou zásobu nafty na 1 500l. Posledním problémem je nekonečný příběh s generátorem Fisher Panda, který opět musím vymontovat a odvézt do servisu.

Při práci neustále sleduji vývoj počasí, protože na Atlantiku se již tvoří tlakové deprese a z kterékoliv může vzniknout tropická bouře nebo hurikán. Začátkem září začíná přituhovat, protože u Kapverdských ostrovů se utváří deprese, která se rychle mění na tropickou bouři a dostává jméno Irma. Satelitní snímky naznačují rozsáhlou oblačnost velkých rozměrů. Druhý den je z bouře hurikán prvního stupně a předpokládaná trajektorie dráhy vede přímo na nás. Další den se směr postupu malinko mění na sever. Třetí den je již síla na 2. stupni a před-

Eletrolýza v nádržích na vodu

Opravy nádrží

Oko hurikánu míří přesně na ostrov St. Maarten.

pokládá se další zesílení. Všichni sledujeme postup hurikánu a jsme rádi, že zatím míří k severním ostrovům v okolí St. Maartenu a samozřejmě si přejeme další stočení na sever do volného Atlantiku. Jenže to se nekoná a oko hurikánu míří přesně na ostrov St. Maarten. 4. září zasáhne ostrov Barbuda, rovný atolem bez jediného kopce či úkrytu, a doslova jej smete. Na St. Maartenu zničí vše, co se mu postaví do cesty. Dosahuje nejsilnějšího stupně č. 5 a pokračuje přes Panenské ostrovy, Portoriko, Dominikánskou republiku, Kubu, Bahamy až na Floridu.

Na Martiniku jsme byli všichni nervózní, i když jsme věděli o přesném postupu lmy na sever. V pondělí ráno se obloha zatáhla a začalo pršet. Vítr šel z nezvyklé západní strany, ale nepřesáhl 30 uzlů. Později zeslábl na 25 uzlů a stočil se

na jižní směr. To byla již naše zátoka dobře chráněná a nic nám nehrozilo. Po dvou dnech deště je zde opět hezky a klid. Na severních ostrovech je však doslova Apokalypsa obrovských rozměrů. Jenže po týdnu klidu vzniká další tropická bouře José. Ta již od začátku míří opět na severní ostrovy a při hurikánu o síle 2. stupně opět zasáhne ostrov Barbuda, kde dokoná dílo zkázy od předchozí lmy. Potom se našťástí stočí na sever, takže se na poslední chvíli vyhne ostrovu St. Maarten.

Jenže po dalším týdnu se vytváří další tlaková níže a tentokrát v úplně jiné oblasti, než je obvyklé. Většinou se tvoří u pobřeží Afriky nebo u Kapverdských ostrovů. Tentokrát však vzniká v oceánu nad úrovní Surinamu. Žádné servery jí nevěnují řádnou pozornost pouze na passageweater.com již předpovídají silný vítr kolem 50 uzlů. Během dvou dnů je však z tlakové níže

Hurikán Maria míří na Dominiku.

Portsmouth po hurikánu

Pláž v Portsmouth

bouře Maria a tentokrát velmi blízko. Směr postupu je hlášený přesně na Martinik a předpokladem je hurikán 1. stupně. Další den se směr trochu mění severněji na ostrov Dominika, ale současně sílí na stupeň 2. V neděli ráno 17. 9. si opět stahuji předpověď a s hrůzou sleduji předpoklad stupně 3 v blízkosti Martiniku. Pak již stačí malinké vychýlení z předpokládané dráhy a udeří na nás plnou silou. Na nic nečekám a nastává akce evakuace SNĚHURKY. Zavolám na ostrov Sv. Lucie do mariny Rodney Bay, která je skvěle chráněná a rezervuji si místo. Na Martiniku se rychle odhlásím a v poledne vyplouvám na Sv. Lucii. Tam je to pouze 5 hodin plavby, takže přesně v 17 hodin se vyvazuji v marině a jsem rád za své rozhodnutí. V noci začíná pršet a 20uzlový vítr má severní směr. V pondělí se točí na východ až jihovýchod a sílí na 30 uzlů. Sv. Lucie má hlášeno ohrožení tropickou bouří, takže celý ostrov je zavřený. Všichni jsou doma, nic nefunguje, ani celníci v marině nejsou. Celý den silně prší a já si v klidu zavřený v lodi opravuji nabíječku. Jediným mým problémem je obrovské dusno, protože nemohu otevřít okna.

Jsem ve spojení s kamarády na Martiniku a ti jsou opravdu vystrašení. Hurikán má již stupeň 4 a oko míří stále na Dominiku. I tak byly na jihu

Martiniku nárazy větru 50 uzlů a několik lodí se uvolnilo z kotev či mooringů. Většinou jsou to lodě nezodpovědných majitelů, kteří je zde mají dlouhodobě zakotvené a moc se o ně nestarají.

Lod' utržená z kotev pak cestuje celou zátokou a poškodí několik dalších. Nakonec jich několik skončilo vyhozených do bahna v mangrovovém porostu. Jinak naštěstí žádné velké škody

Devon na střeše

nenastaly. Maria se v síle 4 přehnala přes Dominiku a pokračuje dál na Panenské ostrovy, Portoriko, Dominikánskou republiku a pak se naštěstí opět stočila do oceánu.

Já se po třech dnech vrátím zpět na Martinik, kde vše již pulsuje normálním životem. Loď kamaráda Mikiho jsem stáhl z bahna na hlubokou vodu a jediná česká poškozená jachta je KIRKE II, která dostala zásah od utržené lodě. Takže se opět věnuji opravám a večer u piva si všichni vyprávíme svoje zážitky a ze všech je cítit velká úleva. Opravdu stačilo málo a Maria si to namířila přímo na Martinik.

Hurikán má již stupeň 4 a oko míří stále na Dominiku.

Ve středu 28. 9. za mnou na loď přijíždí kamarádka Pavla s přezdívkou Kobra žijící zde v Kari-biku již mnoho let a hned na mě spouští: „Konečně se mě ozval Devon, to je můj kamarád z Dominiky. Po týdnu mají konečně signál a může volat. Situace je tam hrozná, nemají co pít ani jíst. Vše je zničené a nic nefunguje. Sice tam nějaká pomoc proudí, ale ta se vozí do hlavního města Roseau a na sever se nedostane. Mám zde francouzskou kamarádku Agátu, která organizuje sbírku na pomoc Dominice a chceme tam dovézt vodu, potraviny, benzin. To jsou nejnnutnější věci, které potřebují. Jenže to chceme dovézt přímo na sever do Portsmouthu a předat to přímo Devonovi. Potřebujeme nějakou loď schopnou ihned vyplout.“ Moc dlouho nepřemýšlím a moje odpověď zní: „OK, pojedou, musím akorát rychle dodělat, co mám rozebrané, a hlavně očistit celý trup, protože je zarostlý. Mohu vzít tak tunu nákladu a zítra v poledne budu připraven. Ráno tedy připravím SNĚHURKU na plavbu, očistím trup, doplním zásoby vody a připravím volné místo na zásoby. Odpoledne se vyváží v doku, kam Agáta vozí se svým malým autem nákup ze supermarketu. Celkem se jí podařilo vybrat 1 000 EUR, takže v útrokách SNĚHURKY pomalu mizí 100 kusů pětilitrových barelů s vodou, kartony konzerv, mouky, těstovin, cukru, oleje na smažení, dětských plen i kanystry s benzinem. Vše nám ztěžuje prudký déšť, protože opět přechází silná oblačnost.

Domy v Portsmouth

Bývalý deštný prales

Přesně v 17 hodin vyplouváme ze zátoky Le Marin a čeká nás noční plavba. Posádku tvoří Kobra s Agátou. SNĚHURKA je silně přeložená a její záď je 20 cm ponořená pod vodoryskou. Celé západní pobřeží ostrova se většinou motoruje a teprve v kanále mezi Dominikou můžeme plachtit. Je černá noc a nevidím ani na metr daleko, vítr má poryvy do 25 uzlů a SNĚHURKA uhání velmi rychle k Dominice, jako by sama cítila mimořádnost této plavby. Při svítání jsme již před hlavním městem Roseau, ale pokračujeme dál na sever až do města Portsmouth. Již můžeme dalekohledem pozorovat pobřeží a jsme zděšení. I když je zataženo a šero, tak jasně vidíme pouze hnědou barvu. „Kde je ta zelená krása ostrova?“ Ptáme se navzájem. Domy na pobřeží se zdají v pořádku, pouze

všude kolem na svazích leží nějaké zbytky. Vypadá to jako igelity, ale později zjistíme, že to jsou plechy ze střech. Celou dobu také řešíme, jak budeme postupovat.

S Devonem se domlouváme, že můžeme plout přímo k nákladnímu molu. Zde se vyvazují v 9:00 ráno. Devon září štěstím, že vidí své kamarádky a děkuje mi za plavbu. Já se musím nejdříve přihlásit na celnici, která je však zničená, takže celníci úřadují v přistavené dodávce. Jednoduše vyplním formulář a můžeme hned vykládat. Jeden z celníků pouze zapisuje seznam zboží a Devon si vše může nakládat do svého auta a odvézt domů. Vše bylo velmi rychlé a v 11:00 jsme hotovi. U mola stojí ještě dva motorové čluny, ze kterých se také vykládá pomoc a po mě

připlují ještě tři plachetnice, všechny z Guadeloupu. Z hlavního města Roseau se sem opravdu nic nevozí ani po silnici, která je již průjezdná.

Teprve nyní mám trochu času se dívat po okolí. Nedaleko na pláži jsou vyvržené dvě plachetnice, všude okolo kmeny stromů a zkroucené tabule plechů ze střech. Devon se pro nás vrací s prázdným autem, takže jedeme na návštěvu do domu jeho matky. Všude cestou je stejný obraz této zkázy, asi 90% domů mělo plechové střechy, takže nyní mají pouze holé krovky. Devonova matka nás vítá se slzami v očích a neustále ukazuje na potraviny naskládané na zemi. Provádí mě domem a vzpomíná na ten hrozný okamžik: „Celý den silně přšelo a vítr neustále sílil. Ani ve dne nebylo nic vidět a v noci to bylo nejhorší. Všichni jsme se krčili v rohu a čekali až bude konec. V pokoji protékala voda přes rozbitá okna a kolem dveří. Bylo to jako větrná řeka, to jsem nikdy nezažila. Za rohem jsme měli dva barely se zásobou vody každý na 200l a ty odlétly jako plastové kyblíky. Přesně v 22:15 v noci přišel největší nápor a my slyšíme nějaký zvuk ze střechy. Připadalo nám to, jako když nějaký buldozer najíždí do našeho domu. Najednou s obrovským hlukem něco prasklo a v ten okamžik se stropem valily další proudy vody. Bylo nám jasné, že jsme přišli o střechu, ale nikdo neměl odvalu se jít podívat nahoru do patra. Bylo to něco hrozného, a ještě dnes každou noc nemohu usnout, protože stále slyším ten hrozivý zvuk,“ dodává a oči se jí lesknou.

Takto skončil skoro každý dřevěný dům.

Jejich dům je skoro nový a celá rodina se na něj složila. Má podkroví, kde chtěl Devon pronajímat pokoje a nyní tam není ani strop, protože sádrokarton byl zničen. Stejná situace je všude kolem. Ze střechy domu obhlížím okolí a všude vidím jen holé krovky. Problém je ten, že nefunguje proud, takže cokoliv opravit je obrovský problém. Rovněž na ostrově určitě nebude materiál na opravy. Možná nějaký majitel obchodu má nějaké zásoby plechu, ale ty určitě použije pro sebe. Na to, kdy ostatní obyvatelé dostanou možnost si opravit střechu, asi nikdo nedokáže

odpovědět. Všechny obchody, restaurace, dílny, pumpy, úřady jsou zavřené. Na druhou stranu tato katastrofa Dominikánců velmi spojila a všichni si pomáhají. Devon nakládá potraviny do auta a jedeme navštívit další kamarády. Všem rozdává, co může, a my máme možnost vidět další hrůzy. Silnice z města Portsmouth je již průjezdná, ale všude kolem jsou kmeny palem a keřů, občas nějaký zával rozmočené půdy. Voda v řekách má šedou barvu a nesmí se používat ani po převaření. Hrozí kontaminace od mrtvých zvířat. Obecní vodovod samozřejmě nefunguje.

SNĚHURKA v Portsmouth

Na kdysi zelených svazích jsou pouze zbytky ulámaných kmenů a tam, kde bývaly dřevěné domky, zbyla pouze hromada desek rozházených po okolí. Vůbec nechci přemýšlet, jak skončili jejich obyvatelé. Oficiální údaje dosud neexistují, ale mluví se o desítkách mrtvých. Dominika je hornatý ostrov a já dost dobře nechápu, že i v údolích relativně chráněných je vše zničené. Maria zde udeřila plnou silou. Vzpomínám, jak jsem tady chodil deštým pralesem a nad hlavou létali kolibříci či papoušci. Rostly zde ananasy, kakao, mango, prostě dokonalý přírodní ráj. Proto se Dominice říkalo nejkrásnější přírodní ostrov Karibiku. Dnes se však dívám na přírodní zkázu na napadá mě jedno jediné slovo – Apokalypsa. Víím, že příroda je silná a umí se rychle vzpamatovat a obnovit. Do původní podoby to však bude trvat hodně dlouho, a to se samozřejmě odrazí na turismu, který byl hlavním zdrojem příjmů ostrova.

Opoledne se vracíme zpět do Portsmouth, protože naše mise ještě nekončí. Mnoho Dominikánců se rozhodlo z ostrova odjet. Někteří na chvíli, než se vzpamatuje příroda, a někteří možná navždy. Mnozí mají příbuzné na okolních ostrovech Guadeloupe a Martinik a za nimi mohou vycestovat na kratší dobu bez víz. Mezi ostrovy je již obnovené trajektové spojení, ale na každý trajekt čekají stovky pasažérů a mnozí ani nemají na lístek. Práním Agáty bylo odvézt z ostrova její kamarádku Karin se třemi dětmi. Jsou z Francie a na Dominice žili posledních 8 let, kdy zde měli restauraci. Ta je silně poničená a Karin se rozhodla vrátit zpět do Francie a začít nový život tam. Čekají na nás u mola i se všemi zavazadly, tedy pouze osobními

věcmi, které jim zbyly. Já je zapíši jako novou posádku u celníků a v 17:00 odplouváme. Všichni hledíme smutně na vzdalující se ostrov a Karin i její děti mají slzy v očích. Prožili zde 8 let a zvykli si na úžasnou přírodu i teplo.

V kanále mezi Martinikem tentokrát moc nefoukalo, takže nikdo neměl mořskou nemoc a všichni pasažéři to zvládli bez problémů. Po další noční plavbě jsme v sobotu ráno zpět na Martiniku v zátoce Le Marin. Karin s dětmi se loučí a moc děkují za pomoc. Já jim přeji mnoho štěstí v novém životě a jsem rád, že jsem k němu mohl malinko přispět. V Le Marin se pořádají

další sbírky a za dva dny po našem návratu uplouvají další plachetnice s pomocí. Jsem rád, že jsme jim prošli paláci cestičku a pomoc bude pokračovat. Dominika a její obyvatelé si to zaslouží a zdejší příroda nám to všem vrátí, až ji zase budeme moci navštívit.

Hurikány byly v Karibiku vždy, ale letos jich bylo již pět a z toho tři během třech týdnů. Jejich síla byla ohromující a hlavně devastující. Pro vznik hurikánů musí být několik podmínek a tou hlavní je teplota vody v oceánu min 28 °C. To, že vznikly takhle rychle po sobě, a dokonce v místě neobvyklém, asi o něčem svědčí. Tají ledovce, v Evropě

Karin s dětmi na SNĚHURCE

je sucho, klesá hladina spodních vod, koráli na některých místech odumírají teplem, to vše spolu souvisí. Já cestuji po světě a chci obdivovat jeho přírodní krásy, chci, aby ty krásy mohli vidět moje děti, vnoučata a další generace. Při tom, jak se však k přírodě chováme, mám strašný pocit, že ty další generace již neuvidí nic.

Text a foto Miroslav Račan
www.snehurka-yacht.cz

HURIKÁNY

Stupně	Síla větru
1	64–82 uzlů
2	83–95 uzlů
3	96–112 uzlů
4	113–136 uzlů
5	přes 136 uzlů